

05/07/2019
ו'תמוז/תשע"ט

לכבוד:

מנהלי בתי הספר

הנדון: שמירה על הבטיחות במעבדת המדעים במוסדות החינוך לקראת תש"ף

מעבדות המדעים מהוות סביבת הלמידה העיקרית של לימודי המדעים. במעבדות מתבצעת הלמידה ההתנסותית המדעית ותהליכי החקר המדעי. ביצוע עבודות חקר ומעבדות חקר מדעי נמצאים בלב מקצועות המדעים והם תנאי להבנה של עקרונות מדעיים ושל הדרך שבה נשות ואנשי מדע פועלים וחוקרים.

לקראת שנת הלימודים תש"ף, ברצוננו לחדד את הנושאים הקשורים לשמירה על בטיחות התלמידים, הלבורנטים והמורים במעבדה, ולעדכן אתכם בחידושים.

אנחנו שמחים לבשר שהשנה התרחבו בקרות הבטיחות במעבדות ונערכו בקרות בכ-80 בתי ספר. בעקבות בקרות אלו התגלו ליקויים חמורים, שבגינן נסגרו 5 מעבדות עד לתיקון הליקויים. האחריות לתיקון הליקויים מוטלת, על הרשות המקומית/הבעלות, ואנו מבקשים מהמנהלים להיעזר ביועצי הבטיחות של הרשות כדי לתקן את הליקויים. בשנה הבאה נמשיך בבקרות אלו.

האחריות לבטיחות השוהים במבנה המעבדות המדעים מוגדרת בחוזר מנכ"ל הבטחת הבטיחות במעבדות עה/7 (ב) בסעיף 1.4 ומוטלת על הרשות המקומית/הבעלות, האחראית גם על תקינות מבנה המעבדות במוסדות החינוך ובאשכולות/תפוחי פיס, על תחזוקה וטיפול בהם בהיבטים פיזיים, הנדסיים ובטיחותיים, וכן על פינוי כל החומרים המחייבים פינוי.

כמפורט בחוזר המנכ"ל המוזכר לעיל בסעיף 2.1, ובתקציר למנהל, מנהל המוסד החינוכי/אשכול הפיס הוא האחראי על תפקוד המעבדה ובעלי התפקידים בה, ועליו להנחות אותם לעבודה והתנהגות בטיחותית במעבדה. המנהל יקבל דיווחים על אירועים חריגים וליקויים במעבדה, ידאג לתחקורם ויוודא ביצוע המסקנות. לפני פתיחת כל שנת לימודים על המנהל לערוך סיור במעבדה ולוודא כי היא נבדקה על ידי יועץ הבטיחות ואושרה לשימוש.

כדי להבטיח את תקינות המעבדה, מומלץ שהמנהל ירענן את הנחיות הבטיחות יחד עם הצוות בהתאם לחוזר מנכ"ל הבטחת הבטיחות במעבדות. יש לדאוג שהציוד, המכשור והחומרים המצויים בחדר החומרים ובמעבדה יהיו מאורגנים ע"פ הנדרש בהנחיות. יש לדאוג לבדיקה תקופתית של חשמל ומכשור רלוונטי (לדוגמה, מנדף, אוטוקלב). חומרים שאינם מורשים להימצא במעבדה (כגון חומרים שפג תוקפם או שמופיעים ברשימות החומרים האסורים לשימוש) יפוננו כנדרש ע"י גורם מורשה בעל היתר לעסוק בכך.

חשוב להקפיד שכל הניסויים הנערכים בביה"ס יבוצעו תוך שמירה על בטיחות התלמידים, המורים והלברנטים, ויהיו בהלימה לכתוב בהנחיות המופיעות ב**חוזר מנכ"ל** הבטחת הבטיחות במעבדות ותוך הקפדה על עבודה עם **חומרים מרשימת החומרים המותרים לשימוש** במעבדה ועל קיום כללי האתיקה בעבודה עם בעלי חיים. כאשר תלמידים יוצאים לחקר במוסדות אקדמיים, יש לפעול ע"פ **הנחיות לעבודת תלמידים מחוץ למעבדות בתי הספר**.

לידיעתכם, בפורטל מוסדות חינוך מרכזו מידע נוסף בנושא בטיחות במעבדות, הכולל, בין היתר גם סרטונים וקרזות. לחצו למעבר ל**דף בטיחות במעבדות**.

להלן דוגמאות לליקויים נפוצים, שנמצאו בבקורות במעבדות:

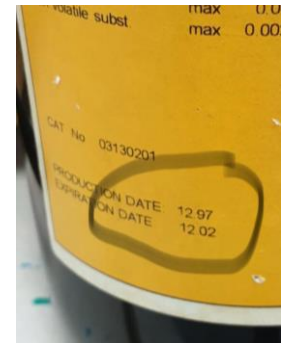
חומרים באריזות לא תקינות הנמצאים בשימוש המעבדה

התקנה מסוכנת של משטפת עיניים בקרבת שקע חשמל

מדפים חלודים עקב דליפת חומרים מסוכנים

חומרים פגי תוקף שנמצאים בשימוש בעבודת המעבדה

בברכה,

ד"ר גילמור קשת-מאור
מנהלת אגף א' למדעים
המזכירות הפדגוגית

רותם זהבי
מנהל אגף בטיחות ארצי
אגף בכיר ביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית